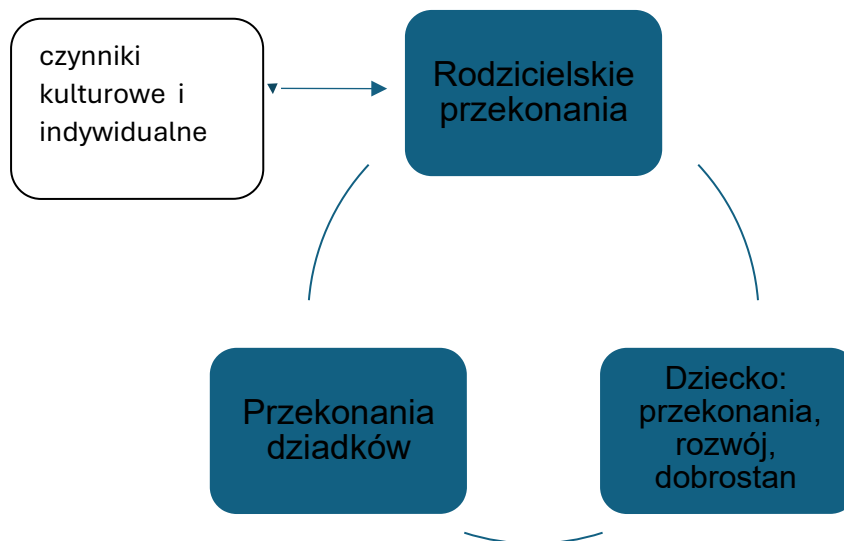

Marta Białecka z zespołem

Przekonania rodziców, dziadków i dzieci na temat rozwoju i edukacji: jak kultura wpływa na rozwój i dobrostan dzieci

Choć już w 1963 roku w psychologii rozwoju pokazano, że zachowania dzieci oddziałują na rodziców i ich postawy lub style wychowania, liczba badań **pedagogicznych** prowadzonych w Polsce w tym obszarze jest niewielka. Z perspektywy psychologii międzykulturowej i kulturowej Polska, biorąc pod uwagę jej historię, znajduje się dokładnie na styku indywidualistycznych kultur Zachodu i kolektywistycznych kultur Wschodu. Szersza, **socjologiczna** perspektywa badań nad rodziną pozwala dostrzec, że Polska jest krajem, w którym rodziny są nadal bardziej inkluzywne niż rodziny na Zachodzie Europy czy w USA (np. 32% rodzin w Polsce stanowią rodziny z transgeneracyjne, z udziałem dziadków [1,2]). Biorąc pod uwagę trzy powyższe przesłanki planujemy badania, **których celem będzie opisanie przekonań rodziców i dziadków na temat rozwoju dziecka oraz sprawdzenie, jak te przekonania oddziałują na dobrostan dzieci, a także, czy zachowania oraz przekonania dzieci mogą wpływać na rodziców i dziadków** (ryc.1).

Przekonania rodziców (*parental beliefs*) ujmowane jako ważny składnik **psychologii opiekunów** [3] lub rodzaj **nastawień wobec posiadanych kompetencji** [4] stanowią z perspektywy systemowej [5] formę **poznania społecznego** (*social cognition*) dorosłych. W dotychczasowych badaniach [6] potwierdzono, że następuje międzygeneracyjny przekaz przekonań rodziców [od rodziców do dzieci], ale nie prowadzono **przeglądowych badań z udziałem trzech pokoleń [dziadkowie-rodzice-dzieci] oraz badań nad oddziaływaniem przekonań dzieci na przekonania rodziców [np. przekonania na temat zmian klimatu]**. Wskazując na zakres treściowy przekonań należy podkreślić, że psychologia opiekunów jest zgodna, a nawet stanowi ważny aspekt ich sądów ewaluacyjnych i szerzej **systemu wartości** [7]. Dlatego istotnym zagadnieniem w planowanym projekcie będzie uwzględnienie perspektywy kulturowej i między-kulturowej [8] w naszych badaniach.

Przykłady szczegółowych pytań badawczych, na które odpowiemy to: 1) w jaki sposób przekonania dziadków i rodziców są powiązane z rozwojem i dobrostanem dziecka; 2) czy przekonania rodziców i osób niebędących rodzicami na temat rozwoju i wychowania dziecka różnią się; 3) czy poczucie własnej skuteczności rodzica jest powiązane z jego przekonania na temat rozwoju dziecka; 4) czy przekonania rodziców na temat rozwoju dziecka są stabilne, czy zmieniają się w

okresie 3 lat. Aby empirycznie przetestować odwołujące się do tych pytań hipotezy zamierzamy przygotować odpowiednie narzędzia np. przetłumaczyć oryginalne kwestionariusze na język polski i przygotować ich wiarygodne polskie wersje w kilku badaniach pilotażowych. Krótkoterminowe, badania podłużne, w tym badania online, są metodą z wyboru przy testowaniu systematycznych, dwukierunkowych zależności (patrz ryc. 1). We współpracy międzynarodowej planujemy zbadać po ok. 300 rodziców i dzieci oraz 600 dziadków z tych samych rodzin w Polsce, Wielkiej Brytanii i Chinach.

Bibliografia

- [1] Bożewicz, M. (Ed.). (2019). *Preferowane i realizowane modele życia rodzinnego*. CBOS
- [2] Danielsbacka, M., Křenková, L., Tanskanen, A.O. (2022). Grandparenting, health, and well-being: a systematic literature review. *European Journal of Ageing* 19, 341–368.
<https://doi.org/10.1007/s10433-021-00674-y>
- [3] Harkness, S., Super, C. M., Blom, M. J., Moscardino, U., Bonichini, S., Rios, M., ... i Zylicz, O. (2023). Culture and the Challenges of Being a Good Parent. *Emotion Regulation and Parenting*, 189.
- [4] Dweck, C. S. (2021). Toward an integrative theory of motivation, personality, and development. *Handbook of personality*, 83-103.
- [5] Newman, B. M., i Newman, P. R. (2022). *Theories of human development*. Routledge.
- [6] Miller, S.A. (2020). *Parent's beliefs about children*. Oxford University Press.
- [7] Schwartz, S. H., & Cieciuch, J. (2022). Measuring the refined theory of individual values in 49 cultural groups: psychometrics of the revised portrait value questionnaire. *Assessment*, 29(5), 1005-1019.
- [8] Boski P, Różyczka-Tran, J., Sorokowski, P. (2023) *Podróże psychologiczne przez kultury świata*. Soruc